

Йордан Йовков - “По-малката сестра”

“По-малката сестра” е разказ за силата на всеотдайната обич и за магията на красотата. Това са вечни категории и не само човека ги притежава. Тук в разказа са показани чрез двете кобилки. Първото представящо ги описание е направено така ,че да подчертае дивата им,непокорна красота. Те са “неопитомени”,”току-що хванати с ласо”,”навикнали на свобода”, “диви”.

“ Наистина бяха хубави “- обобщава Йовков и поставя красотата и свободата толкова близо ,че ги превръща в синоними.

Описанието е направено през очите на чичо Митуш и слугите, които ги гледат.И така както човешкото око може да види и оцени красотата,хората се любуват на двете кобилки и откриват

“ту една,ту друга черта от нрава им”. В близкото си живеене с животните хората виждат у тях черти присъщи на човека.Върху безсловестната хармония на такова общуване е издраден разказът.

Въплъщение на красотата в разказа е Айя.Йовков я рисува винаги в движение,чрез натрупване на глаголи.Красотата на Айя е в нейното непокорство ,в дивата и ,буйна природа.

“ тя се подплаши , извъртя се и удари на бяг ,но срещна каменната стена ,започна да се лута и да бие гърдите си о нея “

Когато хората опитомяват красотата ,когато я превтъщат в полезна – впрягат кобилките в каруца,тогава Айя ,по-буйна и по-жива от двета ,отново е показана чрез танца на непокорството:

“Айя се противеше, скачаше, разтърсваше глава.”

Всички описания на Айя са направени чрез движение. Айя препускаща “с високо вдигната глава”, Айя, която не иска да приеме принудителния си затвор: “дърпаше сеобръщаше сеочите и ,изпълнени с светлина, с огън.....гледаха все към вратата, все към светлото навън”.

И ако Айя е въплъщение на дивата, непокорна красота, другата кобилка е самата всеотдайна и търпелива нежност. Докато Айя е дива и буйна, черната кобилка е търпелива и сдържана. Тя следва Айя “като че иска да я успокои и заварди”. Забравя за собствените си страдания. “Забравяше” – казва Йовков и придава на поведението на кобилката човешки смисъл. Покорството и е по-скоро грижа за Айя, грижа като за по-малка сестра.

Единствено човека може да изкаже нежността си ,но не само той може да я изпитва и когато я открие у безсловестните ,това го сближава с тях:

“ В такива случаи чичо Митуш се подпираше на вратата и усещаше жалост: той знаеше добре ,че конете правят тъй не от нужда, а от нежност и от дружба едни към други”.

В разказа хората и животните са част от едно природно равновесие. Свързани са с мълчаливо разбирателство.

Когато Айя е принудително затворена чичо Митуш я оставя да избяга навън. Тук Йовков прави най- изящното описание .

“ с дигната опашка ,леко, Айя се позасили и без мъка ,като сърна ,прескочи високата каменна ограда.....с развята грива, с раздиплена във въздуха опашка се понесе като вятър из полето”.

Когато остава без сили ,Айя “се престори,че не вижда чичо Митуш ,и се остави да я хванат” . Постъпка показваща мълчаливо съгласие между човека и животното.

Разказът ни внушава ,че и хората и тези,които не могат да говорят ,чувстват нежността ,свободата и смъртта по сходен начин.Най – трогателен е моментът в който Айя се радва на свободата си ,преди да умре:

“ Айя не се заигра отведнъж.Спря се ,дигна глава и погледна полето.Два –три пъти тя си пое дълбоко въздух и силно изпръхтя ,като че снемаше нещо тежко от себе си .После заскача и заигра.....”

Айя скача “като дете ,като момиче”,така тя изразява радостта от свободата.

Когато извежда Айя ,чичо Митуш я отвързва “ с разтреперани ръце”,усеща “как се наливат със сълзи очите му “ .И докато човек може да правърне скръбта си в изпълнен с болка въпрос : “ Как може да умре Айя ?”,животното мълчаливо я носи в себе си .В очите на черната кобилка стои същия въпрос.

Загубената със смърта на Айя красота се възстановява с раждането на кончето ,постещнато с радост от чичо Митуш и “ с нежност,с майчина доброта и скръб “ от черната кобилка.

За Йовков красотата е проява на Божественото съвършенство на природата,тя е вечна ,неизчезваща ,отново раждаща се .

С раждането на кончето хармонията е възстановена.Красотата се появява отново.Тя прави по-добър дори света на животните.